



Sygn. akt IV KK 522/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 sierpnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Przemysław Kalinowski (przewodniczący)

SSN Jerzy Grubba (sprawozdawca)

SSN Zbigniew Puzkarski

Protokolant Anna Kuras

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Grzegorza Krysmanna
w sprawie **A. K.**

skazanego z art. 258 § 3 k.k. i innych,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 19 sierpnia 2020 r.

kasacji wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 19 kwietnia 2018 r., sygn. akt II AKa (...)

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w R.

z dnia 23 stycznia 2017 r., sygn. akt II K (...),

1/ uchyla zaskarżony wyrok w stosunku do A. K. a także, na podstawie art. 536 kpk w zw. z art. 435 kpk, w stosunku do A. D. i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w (...).

2/ zarządza na rzecz A. K. zwrot wniesionej przez niego opłaty od kasacji.

UZASADNIENIE

A. K. wyrokiem Sądu Okręgowego w R. z dnia 23 stycznia 2017r. w sprawie II K (...) został uznany za winnego tego, że:

I - w okresie co najmniej od września 2011r. do dnia 5.12.2013r. w A. J, Ł. T. , N. oraz N. wspólnie i w porozumieniu z nieustalonymi osobami założył i kierował zorganizowaną grupą przestępczą, w skład której oprócz niego weszli A. D. , B. M. , B. G. , R. H. , S. B. , R. N. , J. S. , V. M. oraz inne nieustalone osoby, której celem było popełnianie przestępstwa wytwarzania wyrobów tytoniowych bez wymaganego wpisu do rejestru producentów wyrobów tytoniowych oraz przestępstw skarbowych związanych ze sprowadzaniem na terytorium Polski wyrobów akcyzowych w postaci tytoniu bez ich uprzedniego oznaczenia znakami akcyzy, jego przechowywania i przewożenia w celu wyprodukowania tytoniu do palenia w postaci krajanki tytoniowej i suszu tytoniowego oraz produkcją w/w towaru, jego przechowywaniem i przewożeniem celem dalszej odsprzedaży

tj. popełnienia przestępstwa z art. 258§3 k.k.

II - w okresie co najmniej od września 2011r. do dnia 5.12.2013r. w A., N. oraz nieustalonych miejscowościach na terenie kraju kierując wspólnie i w porozumieniu z nieustalonymi członkami zorganizowanej grupy przestępczej opisanej w punkcie I, w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, wspólnie i w porozumieniu z A. D., B. M., R. H. , B. G. , R. N. , V. M. , S. B. , J. S. oraz innymi nieustalonymi członkami w/w grupy wytwarzał wyroby tytoniowe o znacznej wartości w postaci tytoniu do palenia tzw. krajanki tytoniowej w łącznej ilości 11.015,2 kg bez wymaganego wpisu do rejestru producentów wyrobów tytoniowych, o których mowa w art. 3 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 2 marca 2001r. o wyrobie alkoholu etylowego oraz wytwarzania wyrobów tytoniowych, czyniąc sobie z popełnienia przestępstwa stałe źródło dochodu

tj. popełnienia przestępstwa z art. 12 a ust. 1 w zw. z art. 12 a ust. 2 w zw. z art. 14 ustawy z dnia 2 marca 2001r. o wyrobie alkoholu etylowego oraz wytwarzaniu wyrobów tytoniowych w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k.

III - w okresie co najmniej od września 2011 r. do dnia 5.12.2013r. w A. , Ł., N. oraz N. kierując wspólnie i w porozumieniu z nieustalonymi członkami zorganizowanej grupy przestępczej opisanej w punkcie I, w krótkich odstępach

czasu w wykonaniu tego samego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, wspólnie i w porozumieniu z (...) oraz innymi nieustalonymi członkami w/w grupy będąc podatnikiem podatku akcyzowego na podstawie art. 13 ust. 1 w zw. z art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2008r. o podatku akcyzowym produkował, przechowywał i przewoził wyroby akcyzowe w postaci tytoniu do palenia tzw. krajanki tytoniowej w łącznej ilości 11.015,2 kg stanowiącej przedmiot czynu zabronionego określonego w art. 63 § 2 k.k.s., uchylając się od obowiązku zapłaty podatku akcyzowego nie ujawniając przedmiotu i podstawy opodatkowania organom celnym, czym naraził Skarb Państwa na uszczuplenie w podatku akcyzowym wielkiej wartości, tj. w kwocie 8 801 861,00 złotych czyniąc sobie z popełnienia przestępstwa stałe źródło dochodu

tj. popełnienia przestępstwa z art. 54§1 k.k.s. i art. 65 § 1 k.k.s. w zw. z art. 7§1 k.k.s. w zw. z art. 37§1 pkt 1, 2 i 5 k.k.s. w zw. z art. 53§16 k.k.s. w zw. z art. 6§2 k.k.s.

Za tak opisane i zakwalifikowane czyny wymierzono oskarżonemu kary:
za czyn I – 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności,
za czyn II – roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności,
za czyn III – 3 lat pozbawienia wolności i karę grzywny w wymiarze 500 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 500 zł.

Kary pozbawienia wolności objęto karą łączną 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Wyrok ten zaskarżony został apelacjami prokuratury i obrony.

W apelacji oskarżyciela podniesiono zarzut:

- błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na jego treść, a polegający na błędnym uznaniu, iż dowody ujawnione w toku postępowania i ustalone na ich podstawie okoliczności wskazują, iż oskarżony A.K. w okresie od września 2011 r do 5 grudnia 2013 r w ramach zorganizowanej grupy przestępczej, którą kierował wytwarzał wyroby tytoniowe w postaci tytoniu do palenia bez wymaganego wpisu do rejestru producentów wyrobów tytoniowych w łącznej ilości 11.015,2 kg oraz produkował, przechowywał i przewoził wyroby akcyzowe w postaci tytoniu do palenia w łącznej ilości 11.015,2 kg co skutkowało niezasadnym wyeliminowaniem z opisu czynu punktu II wyroku wartości 31.475,20

kilogramów, z punktu III wyroku wartości 31.475,20 kilogramów i 21.928.068,00 złotych.

Wskazując na powyższe skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do rozpoznania Sądowi I instancji.

Obrona podniosła natomiast zarzuty:

- obrazy przepisów postępowania mającej wpływ na treść orzeczenia tj. art. 7 k.p.k., w zw. z art. 92 k.p.k. poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny materiału dowodowego, co miało wpływ na przyjęte przez Sąd ustalenia faktyczne w sprawie, a w konsekwencji na treść wyroku, która to ocena wykazuje błędy natury logicznej oraz sprzeczność z doświadczeniem życiowym i wskazaniem wiedzy,
- obrazy przepisów postępowania mającej wpływ na treść orzeczenia tj. art. 4 k.p.k. poprzez nieuwzględnienie okoliczności przemawiających na korzyść oskarżonych i oparcie stanu faktycznego sprawy wyłącznie na okolicznościach oraz dowodach rzekomo obciążających oskarżonych przy jednoczesnym pominięciu dowodów w postaci wyjaśnień oskarżonych, zeznań świadków, dokumentów i innych obiektywnych dowodów i okoliczności przemawiających na ich korzyść,
- obrazy przepisów postępowania mającej wpływ na treść orzeczenia tj. art. 5§2 k.p.k. przez rozstrzygnięcie niedających się usunąć wątpliwości na niekorzyść oskarżonych,
- obrazy przepisów postępowania mającej wpływ na treść orzeczenia tj. art. 92 k.p.k. i art. 410 k.p.k., poprzez oparcie wyroku skazującego jedynie na części zgromadzonego materiału dowodowego, a nie na wszystkich dowodach, ocenianych całościowo i przeprowadzonych na rozprawie,
- obrazy przepisów postępowania mającej wpływ na treść orzeczenia tj. art. 424 k.p.k. poprzez brak szczegółowości i wnikliwości oceny dowodów, a także jednoznaczność czynionych ustaleń faktycznych wynikającą z braku odniesienia do okoliczności przemawiających na korzyść oskarżonych, jak również poprzez błędy logiczne oraz luki występujące w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, nie pozwalające stwierdzić, co stało się przyczyną przyjęcia poczynionych przez Sąd

ustaleń, co w konsekwencji prowadzi do niemożności skontrolowania toku rozumowania Sądu i jego zgodności ze zgromadzonym materiałem dowodowym,

- błędu w ustaleniach faktycznych mającego wpływ na treść wydanego orzeczenia, poprzez uznanie, że A. K. swoim zachowaniem zrealizował znamiona typu czynu zabronionego z art. 258§3 k.k. podczas gdy ujawnione okoliczności zdarzenia oraz zebrany w sprawie materiał dowodowy wskazują, że nie doszło do realizacji zarówno znamion strony przedmiotowej, jak i podmiotowej, wskazanego typu czynu zabronionego,

- błędu w ustaleniach faktycznych mającego wpływ na treść wydanego orzeczenia, poprzez uznanie, że A. K. swoim zachowaniem zrealizował znamiona typu czynu zabronionego z art. 12 a ust. 1 w zw. z art. 12 a ust. 2 i art. 14 ustawy z dnia 2.03.2001r. o wyrobie alkoholu etylowego oraz wytwarzaniu wyrobów tytoniowych w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65§1 k.k. podczas gdy ujawnione okoliczności zdarzenia oraz zebrany w sprawie materiał dowodowy wskazują, że nie doszło do realizacji zarówno znamion strony przedmiotowej jak i podmiotowej wskazanego typu czynu zabronionego,

- błędu w ustaleniach faktycznych mającego wpływ na treść wydanego orzeczenia, poprzez uznanie, że A. K. swoim zachowaniem zrealizował znamiona typu czynu zabronionego z art. 54§1 k.k.s. i art. 65§1 k.k.s. w zw. z art. 7§1 k.k.s. w zw. z art. 37§1 pkt 1, 2 i 5 k.k.s. w zw. z art. 6§2 k.k.s. podczas gdy ujawnione okoliczności zdarzenia oraz zebrany w sprawie materiał dowodowy wskazują, że nie doszło do realizacji zarówno znamion strony przedmiotowej, jak i podmiotowej, wskazanego typu czynu zabronionego,

- rażącej niewspółmierności orzeczonych wobec oskarżonego kar, gdyż prawidłowa ocena dotycząca okoliczności dotyczących jej wymiaru nakazuje orzeczenie kar zdecydowanie niższych.

Podnosząc powyższe obrona wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie A. K. od stawianych mu zarzutów ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 19 kwietnia 2018r. w sprawie II AKa (...) utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

Orzeczenie to kasacją zaskarżył obrońca skazanego podnosząc zarzuty:

1. rażącego naruszenia przepisów prawa poprzez błędne, nie uwzględniające zasady orzekania wynikającej z treści art. 7 k.p.k. rozważenie zebranego w sprawie materiału dowodowego, a także rażące naruszenie art. 433§2 k.p.k. w zw. z art. 457§3 k.p.k. poprzez nieprawidłowe rozważenie zarzutów wskazanych w pkt I – XII wniesionej apelacji, w tym zarzutu dotyczącego rażącej niewspółmierności orzeczonej kary poprzez orzeczenie wobec skazanego A. K. kary, która co prawda mieści się w granicach ustawowego zagrożenia, nie uwzględnia jednak w sposób właściwy okoliczności popełnienia przestępstwa, jak i osobowości skazanego, będąc sprzecznymi z dyrektywami wymiaru kary i w konsekwencji przyjęcie, iż postępowanie dowodowe Sądu I instancji odbyło się bez jakichkolwiek uchybień i ustalony w toku postępowania stan faktyczny jest zgodny z rzeczywistością, przez co naruszono także przepis art.6 k.p.k. (prawo do obrony) oraz art. 6 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (prawo do rzetelnego procesu), przy czym uzasadnienie Sądu Apelacyjnego w (...) jest tak ogólne i lakoniczne, a ponadto nie zawiera jakiegokolwiek wyjaśnienia dlaczego Sąd uznał podniesione zarzuty apelacji obrońcy skazanego za niezasadne (co nie pozwala na dokonanie oceny poprawności przeprowadzonej w sprawie kontroli odwoławczej), iż nasuwa się stwierdzenie, iż wskazane zarzuty apelacji w zasadzie zostały zupełnie nierozważone,
2. rażącego naruszenia przepisów prawa, a to art. 433§1 in fine k.p.k. w zw. z art. 455 k.p.k. przez zaniechanie dokonania w postępowaniu odwoławczym przez Sąd II instancji gruntownej analizy materiału dowodowego sprawy i w efekcie przyjęcie, że stanowisko Sądu I-szej instancji w zakresie oceny zachowania skazanych A. K. i A. D. jest prawidłowe i znajduje pełne oparcie w zebranym w sprawie materiale dowodowym, w sytuacji, gdy w postępowaniu apelacyjnym przeprowadzone dowody w postaci przesłuchania świadków potwierdzają wersję wydarzeń przedstawianą przez w/w skazanych,

3. rażącego naruszenia przepisów prawa, a to art. 427§3 k.p.k. w zw. z art. 433§2 k.p.k. oraz art. 167 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k. oraz art. 6 k.p.k. i art. 410 k.p.k. poprzez brak należytego i wszechstronnego rozpoznania nowych faktów i dowodów przeprowadzonych w toku postępowania odwoławczego, których rzetelne rozpoznanie pozwoliłoby na dotarcie do prawdy materialnej, jak również brak podjęcia stosownych działań mających na celu wyjaśnienie niniejszej sprawy, w tym ustalenia i sprawdzenia okoliczności podnoszonych w wyjaśnieniach przez A. K. i A. D. ,
4. rażącego naruszenia przepisów prawa, a to art. 433§2 k.p.k. w zw. z art. 457§3 k.p.k. poprzez brak jakiegokolwiek odniesienia się do dopuszczonych i przeprowadzonych przed Sądem II instancji dowodów w postaci przesłuchań świadków,
5. rażącego naruszenia przepisów prawa, a to art. 2§2 k.p.k. w zw. z art. 92 k.p.k. poprzez naruszenie zasady prawdy materialnej i oparcie rozstrzygnięcia w stosunku do skazanych A. K. i A. D. na błędnie ustalonym stanie faktycznym.

Podnosząc powyższe skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez uniewinnienie skazanego i współoskarżonego A. D. od stawianych im zarzutów ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy w całości do ponownego rozpoznania, ponieważ te same względy przemawiają za tym co do obu skazanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest zasadna w zakresie w jakim podnosi zarzut obrazy art. 433§2 k.p.k. Rzeczywiście sporządzone przez Sąd Odwoławczy uzasadnienie tylko w śladowym zakresie spełnia wymogi ustawowe stawiane takiemu dokumentowi.

Co prawda, zgodnie z dyspozycją art. 537a k.p.k., nie można już uchylić wyroku z tego powodu, że sporządzone w sprawie uzasadnienie nie spełnia wymogów określonych w art. 457§3 k.p.k., lecz w niniejszej sprawie, na podstawie uzasadnienia Sądu Apelacyjnego, nie można w ogóle ustalić, czy jakkolwiek z

zarzutów postawionych w apelacji obrońcy A. K. został w ogóle rozpoznany. Stąd trafność postawionego w kasacji zarzutu obrazy art. 433§2 k.p.k.

Sporządzone uzasadnienie, w części, w której ma przedstawiać rozważania Sądu Odwoławczego, nie zawiera nieomal żadnych cech indywidualnych, które pozwalałoby zidentyfikować je, jako odnoszące się do tej konkretnej sprawy. Ogranicza się w istocie do przytoczenia kilku poglądów Sądu Najwyższego na temat instytucji unormowanej w art. 5§2 k.p.k., czy charakteru przestępstwa opisanego w art. 258 k.k. oraz licznych odesłań do uzasadnienia wyroku Sądu I instancji.

Tymczasem, o ile posłużenie się takimi odesłaniami jest oczywiście dopuszczalne, to może mieć to miejsce tylko w takim zakresie, w jakim pozwoli to uniknąć zbędnych powtórzeń.

Rolą Sądu Odwoławczego jest rozpoznanie środka zaskarżenia i wskazanie wprost czym kierował się wydając wyrok oraz dlaczego zarzuty i wnioski apelacji uznał za zasadne albo niezasadne (art. 457§3 k.p.k.).

W niniejszej sprawie do orzeczenia Sądu I instancji skierowano cały szereg konkretnych zarzutów, zwłaszcza w zakresie prawidłowości poczynionych ustaleń faktycznych, nie tylko co do sprawstwa skazanego, ale też ilości przypisanej mu krajanki tytoniowej, czy braku omówienia części dowodów, w tym niejawnych oraz zeznań części świadków. To ostatnie jest szczególnie drastycznie widoczne w przypadku braku odniesienia się do dowodów przeprowadzonych podczas rozprawy apelacyjnej, a tu wymagania w stosunku do sądu odwoławczego są dalej idące i pokrywają się z tymi, które ustawodawca nałożył na sąd I instancji. Tak samo ocenić należy wywiązanie się z obowiązku oceny współmierności wymierzonej kary. Rolą Sądu Odwoławczego nie jest tu dostrzeżenie, że Sąd Okręgowy wymienił okoliczności mające wpływ na wymiar kary, lecz rozpoznanie zarzutów apelacyjnych skierowanych co do tej kary. Konieczne jest tu zatem ze strony tego Sądu przedstawienie własnej analizy, wskazującej **dlatego uważa**, że rozstrzygnięcie w tym zakresie było prawidłowe lub nie. Brak też w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku jakichkolwiek rozważań co do prawidłowości kwalifikacji prawnej, zwłaszcza czynu przypisanego w pkt II orzeczenia Sądu I instancji, co również było kwestionowane w apelacji. Zauważyć wypada też, że żaden z Sądów

rozpoznających sprawę nie zajął stanowiska co do ram czasowych przypisanych czynów (ani miejsc ich popełnienia), choć przecież przyjęły one ustalenie ograniczające ilość krajanki tytoniowej będącej przedmiotem przypisanych przestępstw.

Tych wymogów uzasadnienie zakażonego wyroku nie spełnia, co nie pozwala na dokonanie przez Sąd Najwyższy jakiegokolwiek analizy tego rozstrzygnięcia w zakresie rozpoznania zarzutów postawionych w apelacji.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy orzekł, jak na wstępie. Ponieważ te same względy przemawiają za uchyleniem zaskarżonego orzeczenia wobec skazanego A. D. (obrona co do tego oskarżonego i oskarżonego A. K. postawiła zarzuty apelacyjne w jednym, wspólnym piśmie), Sąd Najwyższy na podstawie art. 536 k.p.k. w zw. z art. 435 k.p.k. uchylił zaskarżony wyrok również co do niego.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Apelacyjny winien rzetelnie rozpoznać wszystkie zarzuty postawione w apelacji obrony i o ile zajdzie taka potrzeba, omówienie swego rozstrzygnięcia przedstawić w uzasadnieniu wyroku spełniającym wymogi ustawowe w tym zakresie.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy orzekł, jak na wstępie.